T093 ATĐ 5 (51) Luận A Tỳ Đạt Ma Đại Tỳ Bà Sa Q144-Căn Uẩn-Luận về Căn

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 144 793

LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA QUYEÅN 144

LUAÄN VEÀ CAÊN (Phaàn 3)

Hoûi: Hai möôi hai caên naøy, maáy loaïi laø Hoïc, maáy loaïi laø Voâ hoïc, maáy loaïi laø Phi hoïc phi voâ hoïc? Ñaùp: Hai loaïi laø Hoïc, moät loaïi laø Voâ hoïc, möôøi loaïi laø Phi hoïc phi voâ hoïc, chín loaïi caàn phaûi phaân bieät. Hai loaïi laø Hoïc, ñoù laø Vò tri ñöông tri caên vaø Dó tri caên. Moät loaïi laø Voâ hoïc, ñoù laø Cuï tri caên. Möôøi loaïi laø Phi hoïc phi voâ hoïc, ñoù laø baûy Saéc caên vaø Maïng-Khoå- Öu caên. Chín loaïi caàn phaûi phaân bieät, ñoù laø YÙ-Laïc- Hyû- Xaû vaø naêm caên nhö Tín... Chín loaïi naøy ñeàu caàn phaûi laøm thaønh ba phaàn maø traû lôøi, cho neân goïi laø caàn phaûi phaân bieät: 1. Ñöa ra phaàn thuoäc veà Hoïc. 2. Ñöa ra phaàn thuoäc veà Voâ hoïc. 3. Ñöa ra phaàn thuoäc veà Phi hoïc phi voâ hoïc. Luaän giaû Phaân Bieät noùi: “Chín loaïi naøy caàn phaûi ñöa ra phaân bieät ñeå ghi nhôù, cho neân goïi laø caàn phaûi phaân bieät, ñoù laø YÙ caên hoaëc laø Hoïc, hoaëc laø Voâ hoïc, hoaëc laø Phi hoïc phi voâ hoïc. Theá naøo laø Hoïc? Ñoù laø YÙ caên töông öng vôùi Taùc yù thuoäc veà Hoïc. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø YÙ caên töông öng töø Khoå phaùp trí nhaãn, cho ñeán Ñònh Kim cang duï. Theá naøo laø Voâ hoïc? Ñoù laø YÙ caên töông öng vôùi Taùc yù Voâ hoïc. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø YÙ caên töông öng vôùi Taän trí-Voâ sinh trí vaø Chaùnh kieán Voâ hoïc. Theá naøo laø Phi hoïc phi voâ hoïc? Ñoù laø YÙ caên töông öng vôùi Taùc yù höõu laäu. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø coù ba loaïi. Nhöõng gì laø ba loaïi? Ñoù laø thieän-nhieãm oâ vaø voâ phuù voâ kyù. Thieän laïi coù ba loaïi, ñoù laø gia haïnh ñaéc, ly nhieãm ñaéc vaø sinh ñaéc.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 144 794 Gia haïnh ñaéc laïi coù ba loaïi, ñoù laø do Vaên maø thaønh, do Tö maø thaønh, do

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 144 795

Tu maø thaønh. Do Vaên-Tö maø thaønh, ñoù laø töông öng vôùi quaùn Baát tònh, Trì töùc nieäm vaø Nieäm truù... Do Tu maø thaønh, ñoù laø töông öng vôùi Noaõn-Ñaûnh-Nhaãn-Theá ñeä nhaát phaùp, Theá tuïc trí Hieän quaùn bieân, Tónh löï- Voâ löôïng - Voâ saéc - Giaûi thoaùt, Thaéng xöù-Bieán xöù... Ly nhieãm ñaéc, ñoù laø ñaït

ñöôïc do luùc lìa nhieãm, töùc laø moät. Coù ngöôøi noùi: Taùc yù coù theå sinh ra caùc phaùp maïnh hôn ñoái vôùi phaùp khaùc, vì vaäy chæ noùi ñeán loaïi aáy. Ñaõ phaân bieät veà töï taùnh cuûa caùc caên thuoäc Hoïc..., töôùng xen taïp- khoâng xen taïp nay seõ noùi ñeán. Hoûi: Caùc caên thuoäc Hoïc thì caên aáy laø cuûa ngöôøi Hoïc chaêng? Ñaùp: Neân laøm thaønh boán caâu phaân bieät: 1. Coù caên thuoäc Hoïc maø caên aáy khoâng phaûi laø cuûa ngöôøi Hoïc, ñoù laø ngöôøi Hoïc khoâng thaønh töïu caên thuoäc Hoïc. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø Tuøy tín haønh khoâng thaønh töïu caùc caên cuûa Tuøy phaùp haønh, Tuøy phaùp haønh khoâng thaønh töïu caùc caên cuûa Tuøy tín haønh; Tín thaéng giaûi khoâng thaønh töïu caùc caên cuûa Kieán chí, Kieán chí khoâng thaønh töïu caùc caên cuûa Tín thaéng giaûi; Hoïc thuoäc chuûng taùnh Thoái phaùp khoâng thaønh töïu caùc caên cuûa Hoïc thuoäc naêm chuûng taùnh, cho ñeán Hoïc thuoäc chuûng taùnh Baát ñoäng phaùp khoâng thaønh töïu caùc caên cuûa Hoïc thuoäc naêm chuûng taùnh; Hoïc thuoäc chuûng taùnh Phaät thöøa khoâng thaønh töïu caùc caên cuûa Hoïc thuoäc chuûng taùnh hai Thöøa khaùc, cho ñeán Hoïc thuoäc chuûng taùnh Thanh vaên Thöøa khoâng thaønh töïu caùc caên cuûa Hoïc thuoäc hai Thöøa khaùc; truù trong phaàn vò Khoå phaùp trí nhaãn khoâng thaønh töïu caùc caên cuûa phaàn vò Hoïc phía treân, cho ñeán truù trong phaàn vò Ñaïo loaïi trí nhaãn khoâng thaønh töïu caùc caên cuûa phaàn vò Hoïc phía treân; truù trong phaàn vò cuûa ba quaû Hoïc chöa tieán leân phía treân, khoâng thaønh töïu caùc caên cuûa phaàn vò Hoïc treân- döôùi; truù trong phaàn vò tieán leân phía treân nhö thích hôïp noùi roäng ra. 2. Coù caên laø cuûa ngöôøi Hoïc maø caên aáy khoâng phaûi laø Hoïc, ñoù laø ngöôøi Hoïc thaønh töïu caên Phi hoïc phi voâ hoïc. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø nhöõng ngöôøi Hoïc sinh oû coõi Duïc, ñaõ ñaït ñöôïc Nhaõn caên khoâng maát, vaø sinh ôû coõi Saéc, luùc aáy thaønh töïu Nhaõn caên. Ñaõ ñaït ñöôïc, ñoù laø phaàn vò Baùt-la-xa-khö... Khoâng maát, ñoù laø khoâng hö hoaïi maát ñi. Nhö Nhaõn caên, Nhó-Tyû-Thieät caên cuõng nhö vaäy. Sinh ôû coõi Duïc-Saéc thì luùc aáy thaønh töïu Thaân caên, nöõ thaønh töïu Nöõ caên, nam thaønh töïu Nam caên. Sinh ôû coõi Bieán Tònh vaø coõi döôùi, thaønh töïu Laïc caên. Sinh ôû coõi Duïc thaønh töïu Khoå caên. Sinh ôû coõi Cöïc Quang Tònh vaø coõi döôùi, thaønh töïu Hyû caên. Chöa lìa nhieãm coõi Duïc, thaønh töïu Öu caên. YÙ-Maïng-Xaû caên taát caû ñeàu thaønh töïu. Sinh ôû coõi Duïc chöa ñaït ñöôïc taâm thieän cuûa coõi Voâ

saéc, luùc aáy thaønh töïu naêm caên nhö Tín... cuûa coõi Duïc-Saéc. Neáu ñaït ñöôïc taâm thieän cuûa coõi Voâ saéc, thì luùc aáy thaønh töïu naêm caên nhö Tín... cuûa ba coõi. Sinh ôû coõi Saéc chöa ñaït ñöôïc taâm thieän cuûa coõi Voâ saéc, luùc aáy thaønh töïu naêm caên nhö Tín... cuûa coõi Saéc. Neáu ñaït ñöôïc taâm thieän cuûa coõi Voâ saéc, thì thaønh töïu naêm caên nhö Tín... cuûa coõi Saéc-Voâ saéc. Sinh ôû coõi Voâ saéc, luùc aáy thaønh töïu naêm caên nhö Tín... cuûa coõi Voâ saéc. 3. Coù caên thuoäc Hoïc maø caên aáy cuõng laø cuûa ngöôøi Hoïc, ñoù laø ngöôøi Hoïc thaønh töïu caên thuoäc Hoïc. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø Tuøy tín haønh thaønh töïu caùc caên cuûa Tuøy tín haønh, Tuøy phaùp haønh thaønh töïu caùc caên cuûa Tuøy phaùp haønh; Tín thaéng giaûi thaønh töïu caùc caên cuûa Tín thaéng giaûi,

Kieán chí thaønh töïu caùc caên cuûa Kieán chí; Hoïc thuoäc chuûng taùnh Thoái phaùp thaønh töïu caùc caên cuûa Hoïc thuoäc chuûng taùnh Thoái phaùp, cho ñeán Hoïc thuoäc chuûng taùnh Baát ñoäng phaùp thaønh töïu caùc caên cuûa Hoïc thuoäc chuûng taùnh Baát ñoäng phaùp; Hoïc thuoäc chuûng taùnh Phaät thöøa thaønh töïu caùc caên cuûa Hoïc thuoäc chuûng taùnh Phaät thöøa, cho ñeán Hoïc thuoäc chuûng taùnh Thanh vaên Thöøa thaønh töïu caùc caên cuûa Hoïc thuoäc chuûng taùnh Thanh vaên Thöøa; truù trong phaàn vò Khoå phaùp trí nhaãn thaønh töïu caùc caên cuûa phaàn vò Khoå phaùp trí nhaãn, cho ñeán truù trong phaàn vò Ñaïo loaïi trí nhaãn thaønh töïu taát caû caùc caên cuûa Kieán ñaïo; truù trong phaàn vò cuûa ba quaû Hoïc chöa tieán leân phía treân, ñeàu thaønh töïu caùc caên thuoäc veà quaû ñaõ truù vaøo; truù trong phaàn vò tieán leân phía treân ñeàu thaønh töïu caùc caên thuoäc veà quaû ñaõ ñaït ñöôïc vaø ñaïo thuoäc veà quaû thuø thaéng. 4. Coù caên khoâng phaûi laø thuoäc Hoïc maø caên aáy cuõng khoâng phaûi laø cuûa ngöôøi Hoïc, ñoù laø ngöôøi Hoïc khoâng thaønh töïu caên thuoäc Voâ hoïc vaø caên thuoäc Phi hoïc phi voâ hoïc. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø nhöõng ngöôøi Hoïc nhaát ñònh khoâng thaønh töïu caùc caên Voâ hoïc, vaø coù caên thuoäc Phi hoïc phi voâ hoïc. Ngöôøi Hoïc khoâng thaønh töïu, ñoù laø nhöõng ngöôøi Hoïc sinh ôû coõi Duïc khoâng ñaït ñöôïc Nhaõn caên, giaû söû ñaït ñöôïc maø maát, vaø sinh ôû coõi Voâ saéc, luùc aáy khoâng thaønh töïu Nhaõn caên. Khoâng ñaït ñöôïc, ñoù laø chöa ñeán phaàn vò Baùt-la-xa-khö.... Giaû söû ñaït ñöôïc maø maát, ñoù laø ñaõ hö hoaïi maát ñi. Nhö Nhaõn caên, Nhó-Tyû-Thieät caên cuõng nhö vaäy. Sinh ôû coõi Voâ saéc, luùc aáy khoâng thaønh töïu Thaân caên, nöõ khoâng thaønh töïu Nam caên, nam khoâng thaønh töïu Nöõ caên. Coù luùc khoâng thaønh töïu caû hai, ñoù laø sinh ôû coõi Saéc-Voâ saéc, vaø sinh ôû coõi Duïc, hoaëc laø tröôùc ñaây khoâng ñaït ñöôïc, hoaëc laø ñaõ ñaït ñöôïc daàn daàn maïng chung ñeàu rôøi boû. Sinh leân treân coõi Bieán Tònh khoâng thaønh töïu Laïc caên. Sinh ôû coõi Saéc-Voâ saéc khoâng thaønh töïu Khoå caên. Sinh leân treân coõi Cöïc Quang Tònh khoâng thaønh töïu Hyû caên. Ñaõ lìa nhieãm coõi Duïc khoâng thaønh töïu Öu caên. Sinh ôû coõi Duïc

chöa ñaït ñöôïc taâm thieän cuûa coõi Voâ saéc, luùc aáy khoâng thaønh töïu naêm caên nhö Tín... cuûa coõi Voâ saéc. Sinh ôû coõi Saéc chöa ñaït ñöôïc taâm thieän cuûa coõi Voâ saéc, luùc aáy khoâng thaønh töïu naêm caên nhö Tín... cuûa coõi Duïc- Voâ saéc. Sinh ôû coõi Voâ saéc, luùc aáy khoâng thaønh töïu naêm caên nhö Tín... cuûa coõi Duïc-Saéc. Hoûi: Caùc caên Voâ hoïc, caên aáy laø cuûa ngöôøi Voâ hoïc chaêng? Ñaùp: Neân laøm thaønh boán caâu phaân bieät: 1. Coù caên Voâ hoïc maø caên aáy khoâng phaûi laø cuûa ngöôøi Voâ hoïc, ñoù laø ngöôøi Voâ hoïc khoâng thaønh töïu caên Voâ hoïc. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø Thôøi giaûi thoaùt khoâng thaønh töïu caùc caên cuûa Baát thôøi giaûi thoaùt, Baát thôøi giaûi thoaùt khoâng thaønh töïu caùc caên cuûa Thôøi giaûi thoaùt; Thoái phaùp khoâng thaønh töïu caùc caên cuûa naêm chuûng loaïi, cho ñeán Baát ñoäng phaùp khoâng thaønh töïu caùc caên cuûa naêm chuûng loaïi; Phaät khoâng thaønh töïu caùc caên cuûa Ñoäc giaùc-Thanh vaên, Ñoäc giaùc khoâng thaønh töïu caùc caên cuûa Phaät-Thanh vaên,

Thanh vaên khoâng thaønh töïu caùc caên cuûa Phaät- Ñoäc giaùc. 2. Coù caên laø cuûa ngöôøi Voâ hoïc maø caên aáy khoâng phaûi laø Voâ hoïc, ñoù laø ngöôøi Voâ hoïc thaønh töïu caên Phi hoïc phi voâ hoïc. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø ngöôøi Voâ hoïc sinh ôû coõi Duïc, ñaõ ñaït ñöôïc Nhaõn caên khoâng maát, vaø sinh ôû coõi Saéc, luùc aáy thaønh töïu Nhaõn caên. Nhö Nhaõn caên, Nhó- Tyû-Thieät caên cuõng nhö vaäy. Sinh ôû coõi Duïc-Saéc, luùc aáy thaønh töïu Thaân caên, nöõ thaønh töïu Nöõ caên, nam thaønh töïu Nam caên. Sinh ôû coõi Bieán Tònh vaø coõi döôùi, thaønh töïu Laïc caên. Sinh ôû coõi Duïc thaønh töïu Khoå caên. Sinh ôû coõi Cöïc Quang Tònh vaø coõi döôùi, thaønh töïu Hyû caên. YÙ- Maïng- Xaû caên taát caû ñeàu thaønh töïu. Sinh ôû coõi Duïc, luùc aáy thaønh töïu naêm caên nhö Tín... cuûa ba coõi. Sinh ôû coõi Saéc, luùc aáy thaønh töïu naêm caên nhö Tín... cuûa coõi Saéc-Voâ saéc. Sinh ôû coõi Voâ saéc, luùc aáy thaønh töïu naêm caên nhö Tín... cuûa coõi Voâ saéc. 3. Coù caên thuoäc Voâ hoïc maø caên aáy cuõng laø cuûa ngöôøi Voâ hoïc, ñoù laø ngöôøi Voâ hoïc thaønh töïu caên Voâ hoïc. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø Thôøi giaûi thoaùt thaønh töïu caùc caên cuûa Thôøi giaûi thoaùt, Baát thôøi giaûi thoaùt thaønh töïu caùc caên cuûa Baát thôøi giaûi thoaùt; Thoái phaùp thaønh töïu caùc caên cuûa Thoái phaùp, cho ñeán Baát ñoäng phaùp thaønh töïu caùc caên cuûa Baát ñoäng phaùp; Phaät thaønh töïu caùc caên cuûa Phaät, Ñoäc giaùc thaønh töïu caùc caên cuûa Ñoäc giaùc, Thanh vaên thaønh töïu caùc caên cuûa Thanh vaên. 4. Coù caên khoâng phaûi laø Voâ hoïc maø caên aáy cuõng khoâng phaûi laø cuûa ngöôøi Voâ hoïc, ñoù laø ngöôøi Voâ hoïc khoâng thaønh töïu caên thuoäc Hoïc vaø caên thuoäc Phi hoïc phi voâ hoïc. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø ngöôøi Voâ

hoïc nhaát ñònh khoâng thaønh töïu caùc caên thuoäc Hoïc, vaø coù caên thuoäc Phi hoïc phi voâ hoïc. Ngöôøi Voâ hoïc khoâng thaønh töïu, ñoù laø ngöôøi Voâ hoïc sinh ôû coõi Duïc, khoâng ñaït ñöôïc Nhaõn caên, giaû söû ñaït ñöôïc maø maát, vaø sinh ôû coõi Voâ saéc, luùc aáy khoâng thaønh töïu Nhaõn caên. Nhö Nhaõn caên, Nhó-Tyû-Thieät caên cuõng nhö vaäy. Sinh ôû coõi Voâ saéc luùc aáy khoâng thaønh töïu Thaân caên, nöõ khoâng thaønh töïu Nam caên, nam khoâng thaønh töïu Nöõ caên. Coù luùc khoâng thaønh töïu caû hai, ñoù laø sinh ôû coõi Saéc - Voâ saéc, vaø sinh ôû coõi Duïc, hoaëc laø tröôùc kia khoâng ñaït ñöôïc, hoaëc laø ñaõ ñaït ñöôïc maø maát. Sinh leân treân coõi Bieán Tònh, luùc aáy khoâng thaønh töïu Laïc caên. Sinh ôû coõi Saéc-Voâ saéc, luùc aáy khoâng thaønh töïu Khoå caên. Sinh leân treân coõi Cöïc Quang Tònh, luùc aáy khoâng thaønh töïu Hyû caên, thì nhaát ñònh khoâng thaønh töïu Öu caên. Sinh ôû coõi Saéc, luùc aáy khoâng thaønh töïu naêm caên nhö Tín...cuûa coõi Duïc. Sinh ôû coõi Voâ saéc, luùc aáy khoâng thaønh töïu naêm caên nhö Tín... cuûa coõi Duïc-Saéc. Hoûi: Caùc caên thuoäc Phi hoïc phi voâ hoïc, caên aáy laø cuûa ngöôøi Phi hoïc phi voâ hoïc chaêng? Ñaùp: Caùc caên cuûa ngöôøi Phi hoïc phi voâ hoïc, caên aáy thuoäc Phi hoïc phi voâ hoïc. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì thaønh töïu phaùp Hoïc thì goïi laø ngöôøi Hoïc, thaønh töïu phaùp Voâ hoïc thì goïi laø ngöôøi Voâ hoïc. Neáu khoâng thaønh töïu phaùp Hoïc-Voâ hoïc, thì goïi laø ngöôøi Phi hoïc phi voâ hoïc, töùc laø caùc dò sinh, bôûi vì caên ñaõ thaønh töïu aáy chæ laø Phi hoïc phi voâ hoïc. Coù

caên thuoäc Phi hoïc phi voâ hoïc maø caên aáy khoâng phaûi laø cuûa ngöôøi Phi hoïc phi voâ hoïc, ñoù laø ngöôøi Phi hoïc phi voâ hoïc khoâng thaønh töïu caên thuoäc Phi hoïc phi voâ hoïc. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø caùc dò sinh sinh ôû coõi Duïc chöa ñaït ñöôïc Nhaõn caên, giaû söû ñaït ñöôïc maø maát, vaø sinh ôû coõi Voâ saéc, luùc aáy khoâng thaønh töïu Nhaõn caên. Nhö Nhaõn caên, Nhó-Tyû-Thieät caên cuõng nhö vaäy. Sinh ôû coõi Voâ saéc, luùc aáy khoâng thaønh töïu Thaân caên, nöõ khoâng thaønh töïu Nam caên, nam khoâng thaønh töïu Nöõ caên. Coù luùc khoâng thaønh töïu caû hai, ñoù laø sinh ôû coõi Saéc - Voâ saéc, vaø sinh ôû coõi Duïc, hoaëc laø tröôùc kia khoâng ñaït ñöôïc, hoaëc laø ñaõ ñaït ñöôïc maø maát. Sinh leân treân coõi Bieán Tònh, khoâng thaønh töïu Laïc caên. Sinh ôû coõi Saéc-Voâ saéc, khoâng thaønh töïu Khoå caên. Sinh leân treân coõi Cöïc Quang Tònh, khoâng thaønh töïu Hyû caên. Lìa nhieãm cuûa coõi Duïc, khoâng thaønh töïu Öu caên. Ngöôøi ñoaïn maát caên thieän, khoâng thaønh töïu naêm caên nhö Tín... cuûa ba coõi. Sinh ôû coõi Duïc khoâng ñoaïn maát caên thieän, neáu chöa ñaït ñöôïc taâm thieän cuûa coõi Saéc, thì luùc aáy khoâng thaønh töïu naêm caên nhö Tín... cuûa coõi Saéc-Voâ saéc; neáu ñaït ñöôïc taâm thieän cuûa coõi Saéc, chöa ñaït ñöôïc taâm thieän cuûa coõi Voâ saéc, thì luùc aáy khoâng thaønh töïu naêm caên nhö Tín... cuûa

coõi Voâ saéc. Sinh ôû coõi Saéc, neáu chöa ñaït ñöôïc taâm thieän cuûa coõi Voâ saéc, thì luùc aáy khoâng thaønh töïu naêm caên nhö Tín... cuûa coõi Duïc- Voâ saéc; neáu ñaït ñöôïc taâm thieän cuûa coõi Voâ saéc, thì luùc aáy khoâng thaønh töïu naêm caên nhö Tín... cuûa coõi Duïc. Sinh ôû coõi Voâ saéc, luùc aáy khoâng thaønh töïu naêm caên nhö Tín... cuûa coõi Duïc- Saéc. Ñaõ phaân bieät veà caùc caên thuoäc Hoïc..., nay seõ noùi ñeán nghóa cuûa caùc caên thuoäc Hoïc... Hoûi: Vì sao goïi laø Hoïc-Voâ hoïc-Phi hoïc phi voâ hoïc? Ñaùp: Duøng ñaïo khoâng coù tham vì ñoaïn boû tham maø hoïc, phaùp do ñaïo naøy thaâu nhieáp goïi laø Hoïc; duøng ñaïo khoâng coù tham vì ñoaïn boû tham maø khoâng hoïc-ñaõ hoïc, phaùp do ñaïo naøy thaâu nhieáp goïi laø Voâ hoïc; ngöôïc laïi vôùi hai loaïi naøy goïi laø Phi hoïc phi voâ hoïc. Laïi nöõa, duøng ñaïo khoâng coù saân vì ñoaïn boû saân maø hoïc, phaùp do ñaïo naøy thaâu nhieáp goïi laø Hoïc; duøng ñaïo khoâng coù saân vì ñoaïn boû saân maø khoâng hoïc- ñaõ hoïc, phaùp do ñaïo naøy thaâu nhieáp goïi laø Voâ hoïc; ngöôïc laïi vôùi hai loaïi naøy goïi laø Phi hoïc phi voâ hoïc. Laïi nöõa, duøng ñaïo khoâng coù si vì ñoaïn boû si maø hoïc, phaùp do ñaïo naøy thaâu nhieáp goïi laø Hoïc; duøng ñaïo khoâng coù si vì ñoaïn boû si maø khoâng hoïc- ñaõ hoïc, phaùp do ñaïo naøy thaâu nhieáp goïi laø Voâ hoïc; ngöôïc laïi vôùi hai loaïi naøy goïi laø Phi hoïc phi voâ hoïc. Laïi nöõa, duøng ñaïo khoâng coù aùi vì ñoaïn boû aùi maø hoïc, nhöng khoâng phaûi laø quan heä cuûa aùi, phaùp do ñaïo naøy thaâu nhieáp goïi laø Hoïc. Duøng ñaïo khoâng coù aùi vì ñoaïn boû aùi maø hoïc, ñaây laø ngaên chaën veà ñaïo thuoäc Voâ hoïc; nhöng khoâng phaûi laø quan heä cuûa aùi, ñaây laø ngaên chaën veà ñaïo thuoäc theá tuïc. Duøng ñaïo khoâng coù aùi vì ñoaïn boû aùi maø khoâng hoïc-ñaõ hoïc, nhöng khoâng phaûi laø quan heä cuûa aùi, phaùp do ñaïo naøy thaâu nhieáp goïi laø Voâ hoïc. Duøng ñaïo khoâng coù aùi vì ñoaïn boû aùi maø khoâng hoïc-ñaõ hoïc, ñaây laø ngaên chaën veà

ñaïo thuoäc Hoïc; nhöng khoâng phaûi laø quan heä cuûa aùi, ñaây laø ngaên chaën veà ñaïo thuoäc theá tuïc. Ngöôïc laïi vôùi hai loaïi naøy goïi laø Phi hoïc phi voâ hoïc. Laïi nöõa, neáu ñaïo vì ñoaïn boû hai mong caàu-thoûa maõn moät mong caàu maø hoïc, thì phaùp do ñaïo naøy thaâu nhieáp goïi laø Hoïc. Vì ñoaïn boû hai mong caàu, ñoù laø mong caàu veà Duïc-mong caàu veà Höõu; thoûa maõn moät mong caàu, ñoù laø mong caàu veà Phaïm haïnh. Neáu ñaïo vì ñoaïn boû hai mong caàu-thoûa maõn moät mong caàu maø khoâng hoïc-ñaõ hoïc, thì phaùp do ñaïo naøy thaâu nhieáp goïi laø Voâ hoïc. Ngöôïc laïi vôùi hai loaïi naøy goïi laø Phi hoïc phi voâ hoïc. Laïi nöõa, neáu ñaïo vì ñoaïn boû phieàn naõo, tu hieän quaùn veà Ñeá maø

hoïc, thì phaùp do ñaïo naøy thaâu nhieáp goïi laø Hoïc; neáu ñaïo vì ñoaïn boû phieàn naõo, tu hieän quaùn veà Ñeá maø khoâng hoïc-ñaõ hoïc, thì phaùp do ñaïo naøy thaâu nhieáp goïi laø Voâ hoïc; ngöôïc laïi vôùi hai loaïi naøy goïi laø Phi hoïc phi voâ hoïc. Laïi nöõa, neáu trong sôû y coù phieàn naõo nhaát ñònh raøng buoäc theo, coù voâ laäu nhaát ñònh ñuoåi theo, thì ñoù laø Hoïc; neáu trong sôû y khoâng coù phieàn naõo nhaát ñònh raøng buoäc theo, coù voâ laäu nhaát ñònh ñuoåi theo, thì ñoù laø Voâ hoïc; ngöôïc laïi vôùi hai loaïi naøy goïi laø Phi hoïc phi voâ hoïc. Laïi nöõa, neáu trong sôû y coù aùi raøng buoäc theo, coù voâ laäu ñaït ñöôïc, thì ñoù laø Hoïc; neáu trong sôû y khoâng coù aùi raøng buoäc theo, coù voâ laäu ñaït ñöôïc, thì ñoù laø Voâ hoïc; ngöôïc laïi vôùi hai loaïi naøy goïi laø Phi hoïc phi voâ hoïc. Laïi nöõa, neáu phaùp do Kieán ñaïo-Tu ñaïo thaâu nhieáp, thì ñoù laø Hoïc; neáu phaùp do ñaïo Voâ hoïc thaâu nhieáp, thì ñoù laø Voâ hoïc; ngöôïc laïi vôùi hai loaïi naøy goïi laø Phi hoïc phi voâ hoïc. Kieán ñòa-Tu ñòa vaø ñòa Voâ hoïc, noùi cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, neáu phaùp do Vò tri ñöông tri caên vaø Dó tri caên thaâu nhieáp, thì ñoù laø Hoïc; neáu phaùp do Cuï tri caên thaâu nhieáp, thì ñoù laø Voâ hoïc; ngöôïc laïi vôùi hai loaïi naøy goïi laø Phi hoïc phi voâ hoïc. Laïi nöõa, caùc phaùp voâ laäu trong söï noái tieáp nhau cuûa naêm loaïi Boå- ñaëc-giaø-la, thì goïi laø Hoïc. Naêm loaïi Boå-ñaëc-giaø-la, ñoù laø Tuøy tín haønh, Tuøy phaùp haønh, Tín giaûi thoaùt, Kieán chí vaø Thaân chöùng. Caùc phaùp voâ laäu trong söï noái tieáp nhau cuûa hai loaïi Boå-ñaëc-giaø-la, thì goïi laø Voâ hoïc. Hai loaïi Boå-ñaëc-giaø-la, ñoù laø Tueä giaûi thoaùt vaø Caâu giaûi thoaùt. Ngöôïc laïi vôùi hai loaïi naøy goïi laø Phi hoïc phi voâ hoïc. Laïi nöõa, caùc phaùp voâ laäu trong söï noái tieáp nhau cuûa baûy loaïi Boå- ñaëc-giaø-la, thì goïi laø Hoïc. Baûy loaïi Boå-ñaëc-giaø-la, ñoù laø boán Höôùng- ba Quaû tröôùc. Caùc phaùp voâ laäu trong söï noái tieáp nhau cuûa moät loaïi Boå-ñaëc- giaø-la, thì goïi laø Voâ hoïc. Moät loaïi Boå-ñaëc-giaø-la, ñoù laø A-la-haùn. Ngöôïc laïi vôùi hai loaïi naøy goïi laø Phi hoïc phi voâ hoïc. Laïi nöõa, caùc phaùp voâ laäu trong söï noái tieáp nhau cuûa möôøi taùm loaïi Boå-ñaëc-giaø-la, thì goïi laø Hoïc; caùc phaùp voâ laäu trong söï noái tieáp nhau cuûa chín loaïi Boå-ñaëc-giaø-la, thì goïi laø Voâ hoïc. Ngöôïc laïi vôùi hai loaïi naøy goïi laø Phi hoïc phi voâ hoïc. Hoûi: Hai möôi hai caên naøy, maáy loaïi laø thieän, maáy loaïi laø baát thieän, maáy loaïi laø voâ kyù? Ñaùp: Taùm loaïi laø thieän, taùm loaïi laø voâ kyù, saùu loaïi caàn phaûi phaân bieät.

Taùm loaïi laø thieän, ñoù laø naêm caên nhö Tín... vaø ba caên Voâ laäu. Taùm loaïi laø voâ kyù, ñoù laø baûy Saéc caên vaø Maïng caên. Saùu loaïi caàn phaûi phaân bieät, ñoù laø YÙ caên vaø naêm Thoï. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø YÙ caên hoaëc laø thieän, hoaëc laø baát thieän, hoaëc laø voâ kyù. Theá naøo laø thieän? Ñoù laø YÙ caên töông öng vôùi taùc yù thieän. ÔÛ ñaây laïi coù hai loaïi, ñoù laø höõu laäu vaø voâ laäu. Höõu laäu coù ba loaïi, ñoù laø gia haïnh ñaéc, ly nhieãm ñaéc vaø sinh ñaéc. Voâ laäu coù hai loaïi, ñoù laø Hoïc vaø Voâ hoïc. Theá naøo laø baát thieän? Ñoù laø YÙ caên töông öng vôùi taùc yù baát thieän. ÔÛ ñaây laïi coù hai loaïi, ñoù laø do kieán maø ñoaïn vaø do tu maø ñoaïn, töùc laø YÙ caên töông öng vôùi taùc yù caâu sinh thuoäc ba möôi boán tuøy mieân cuûa coõi Duïc. Theá naøo laø voâ kyù? Ñoù laø YÙ caên töông öng vôùi taùc yù voâ kyù. ÔÛ ñaây coù hai loaïi, ñoù laø höõu phuù voâ kyù vaø voâ phuù voâ kyù. Höõu phuù voâ kyù, ñoù laø YÙ caên töông öng vôùi taùc yù caâu sinh thuoäc Höõu thaân kieán-Bieân chaáp kieán cuûa coõi Duïc, vaø taát caû phieàn naõo caâu sinh cuûa coõi Saéc-Voâ saéc. Voâ phuù voâ kyù, ñoù laø YÙ caên töông öng vôùi taùc yù caâu sinh thuoäc Oai nghi loä, Coâng xaûo xöù, Dò thuïc sinh vaø Thoâng quaû. Nhö YÙ caên, Xaû caên-Hyû caên-Laïc caên tuøy theo thích hôïp cuõng nhö vaäy. Khoå caên hoaëc laø thieän, hoaëc laø baát thieän, hoaëc laø voâ kyù. Theá naøo laø thieän? Ñoù laø Khoå caên töông öng vôùi taùc yù thieän. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø Sinh ñaéc thieän. Theá naøo laø baát thieän? Ñoù laø Khoå caên töông öng vôùi taùc yù baát thieän. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø do tu maø ñoaïn. Theá naøo laø voâ kyù? Ñoù laø Khoå caên töông öng vôùi taùc yù voâ kyù. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø Dò thuïc sinh. Öu caên hoaëc laø thieän, hoaëc laø baát thieän, hoaëc laø voâ kyù. Theá naøo laø thieän? Ñoù laø Öu caên töông öng vôùi taùc yù thieän. Nhö noùi: “Mình vaøo luùc naøo seõ ñöôïc an truù ñaày ñuû ôû nôi naøy? Neáu ñaõ an truù ñaày ñuû ôû phaàn vò cuûa Thaùnh giaû, thì loøng daï lo buoàn suy nghó mong moûi ñoái vôùi phaàn vò giaûi thoaùt phía treân.” Theá naøo laø baát thieän? Ñoù laø Öu caên töông öng vôùi taùc yù baát thieän. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø do kieán maø ñoaïn vaø do tu maø ñoaïn. Hoûi: Vì sao khoâng coù Öu caên voâ kyù? Ñaùp: Voâ kyù coù hai loaïi, ñoù laø höõu phuù vaø voâ phuù. Öu caên laïi khoâng phaûi laø höõu phuù voâ kyù, bôûi vì khoâng töông öng vôùi Höõu thaân kieán-Bieân chaáp kieán cuûa coõi Duïc. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì haønh töôùng khaùc

nhau, hai Kieán aáy do haønh töôùng vui veû (hoan) maø chuyeån, Öu caên do haønh töôùng lo buoàn(thích) maø chuyeån, phaùp traùi ngöôïc laãn nhau cho neân khoâng töông öng. Öu caên cuõng khoâng phaûi laø voâ phuù voâ kyù, bôûi vì khoâng phaûi laø do Oai nghi loä-Coâng xaûo xöù-Dò thuïc sinh thaâu nhieáp. Hoûi: Vì sao Öu caên khoâng phaûi laø do Oai nghi loä thaâu nhieáp? Ñaùp: Bôûi vì Öu caên do phaân bieät maø chuyeån, Oai nghi loä khoâng coù phaân bieät maø chuyeån. Neáu Oai nghi loä coù Öu caên, giaû söû coù phaân bieät, nay mình neân theå hieän oai nghi nhö vaäy,

nhö Phaät Theá Toân, hoaëc laø nhö Maõ Thaéng, thì luùc phaân bieät ñaõ thuaän theo truù trong oai nghi nhö vaäy. Nhöng Oai nghi loä khoâng coù söï phaân bieät naøy, cho neân Oai nghi loä khoâng coù Öu caên. Hoûi: Vì sao Öu caên khoâng phaûi laø Coâng xaûo xöù? Ñaùp: Bôûi vì Öu caên do phaân bieät maø chuyeån, Coâng xaûo xöù khoâng coù phaân bieät maø chuyeån. Neáu Coâng xaûo xöù coù Öu caên, giaû söû coù phaân bieät, nay mình neân theå hieän coâng xaûo nhö vaäy, nhö Phaät Theá Toân, hoaëc laø nhö Thieân töû Dieäu Nghieäp, thì luùc phaân bieät ñaõ thuaän theo thaønh töïu coâng xaûo nhö vaäy. Nhöng Coâng xaûo xöù khoâng coù söï phaân bieät naøy, cho neân Coâng xaûo xöù khoâng coù Öu caên. Hoûi: Vì sao Öu caên khoâng phaûi laø Dò thuïc sinh? Ñaùp: Bôûi vì Öu caên do phaân bieät maø chuyeån, Dò thuïc sinh khoâng coù phaân bieät maø chuyeån. Neáu Dò thuïc sinh coù Öu caên, giaû söû coù phaân bieät, nay mình neân thoï nhaän dò thuïc nhö vaäy, nhö Phaät Theá Toân, hoaëc laø nhö Chuyeån luaân Thaùnh vöông, thì luùc phaân bieät ñaõ thuaän theo hieän taïi thoï nhaän dò thuïc nhö vaäy. Nhöng Dò thuïc sinh khoâng coù söï phaân bieät naøy, cho neân Dò thuïc sinh khoâng coù Öu caên. Coù ngöôøi noùi: Öu caên do gia haïnh hieän taïi maø chuyeån, Dò thuïc sinh do nghieäp tröôùc kia ñaõ daãn daét, vì vaäy Öu caên khoâng phaûi laø Dò thuïc sinh. Coù ngöôøi noùi: Öu caên tuøy theo yù muoán maø chuyeån, bôûi vì töø trong taát caû moïi vieäc ñaõ maát ñi, coù luùc khôûi leân Öu caên, coù luùc khoâng khôûi leân; Dò thuïc sinh thì khoâng tuøy theo yù muoán thoï nhaän, do nghieäp maø chuyeån, cho neân Öu caên khoâng phaûi laø Dò thuïc sinh. Coù ngöôøi noùi: Öu caên neáu nhö laø dò thuïc, thì thuaän theo nghieäp naëng chæ thoï nhaän phaàn ít cuûa quaû, nghóa laø coù nhaân gaây ra nghieäp voâ giaùn roài lieàn sinh ra lo buoàn, thì phaûi goïi laø thoï nhaän dò thuïc cuûa nghieäp aáy, leõ naøo khoâng phaûi laø phaàn ít cuûa quaû hay sao? Coù ngöôøi noùi: Öu caên rôøi boû vaøo luùc lìa nhieãm coõi Duïc, Dò thuïc sinh thì lìa nhieãm cuûa ba coõi maø haõy coøn chuyeån theo, cho neân Öu caên

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 144 803

khoâng phaûi laø Dò thuïc sinh. Vì vaäy Öu caên chæ laø thieän vaø baát thieän. Ñaõ phaân bieät veà caùc caên thuoäc thieän..., nay seõ noùi ñeán nghóa cuûa caùc caên thuoäc thieän... Hoûi: Vì sao goïi laø thieän-baát thieän-voâ kyù? Ñaùp: Neáu phaùp do phöông tieän kheùo leùo thaâu nhieáp, coù theå daãn ñeán quaû toát ñeïp, töï taùnh an oån, thì goïi laø thieän. Do phöông tieän kheùo leùo thaâu nhieáp, laø hieån baøy veà Ñaïo ñeá. Coù theå daãn ñeán quaû toát ñeïp, laø hieån baøy veà phaàn ít cuûa Khoå-Taäp ñeá. Töï taùnh an oån, laø hieån baøy veà Dieät ñeá. Neáu phaùp khoâng thuoäc veà phöông tieän kheùo leùo, daãn ñeán quaû khoâng toát ñeïp, taùnh khoâng an oån, thì goïi laø baát thieän. Ñaây laø bieåu hieän roõ raøng veà phaàn ít cuûa Khoå-Taäp ñeá. Ngöôïc laïi vôùi hai loaïi naøy thì goïi laø voâ kyù. Coù ngöôøi noùi: Neáu phaùp coù theå ñaït ñöôïc quaû toát ñeïp vaø quaû thuoäc Laïc thoï, thì goïi laø thieän. Neáu phaùp coù theå nhaän laáy quaû khoâng toát ñeïp vaø quaû thuoäc Khoå thoï, thì goïi laø baát thieän. Ngöôïc laïi vôùi hai loaïi naøy thì goïi laø voâ kyù. Coù ngöôøi noùi: Neáu phaùp coù theå sinh ra maàm cuûa quaû toát ñeïp vaø maàm cuûa giaûi thoaùt, thì goïi laø thieän. Neáu phaùp coù theå sinh ra maàm cuûa quaû khoâng

toát ñeïp, thì goïi laø baát thieän. Ngöôïc laïi vôùi hai loaïi naøy thì goïi laø voâ kyù. Coù ngöôøi noùi: Neáu phaùp coù theå caûm ñeán neõo ñaùng yeâu, thì goïi laø thieän. Neáu phaùp coù theå caûm ñeán neõo khoâng ñaùng yeâu, thì goïi laø baát thieän. Ngöôïc laïi vôùi hai loaïi naøy thì goïi laø voâ kyù. Coù ngöôøi noùi: Neáu phaùp thuoäc veà phaåm hoaøn dieät-phaåm thanh tònh, laø taùnh nheï nhaøng thì goïi laø thieän. Neáu phaùp thuoäc veà phaåm löu chuyeån-phaåm taïp nhieãm, laø taùnh naëng neà thì goïi laø baát thieän. Ngöôïc laïi vôùi hai loaïi naøy thì goïi laø voâ kyù. Hieáp Toân giaû noùi: “Bôûi vì boán duyeân cho neân goïi laø thieän: 1. Töï taùnh. 2. Töông öng. 3. Ñaúng khôûi. 4. Thaéng nghóa.” Thieän thuoäc töï taùnh, coù ngöôøi noùi laø taøm quyù. Coù ngöôøi noùi laø ba caên thieän. Thieän thuoäc töông öng, laø taâm-taâm sôû phaùp töông öng vôùi thieän. Thieän thuoäc ñaúng khôûi, laø do thieän maø phaùt khôûi nghieäp thaân- ngöõ, taâm khoâng töông öng vôùi haønh. Thieän thuoäc thaéng nghóa, laø Nieát- baøn an oån cho neân goïi laø thieän. Luaän giaû Phaân Bieät ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Thieän thuoäc töï taùnh, ñoù laø trí. Thieän thuoäc töông öng, ñoù laø thöùc töông öng vôùi thieän.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 144 804

Thieän thuoäc ñaúng khôûi, ñoù laø do thieän maø phaùt khôûi nghieäp thaân-ngöõ. Thieän thuoäc thaéng nghóa, ñoù laø Nieát-baøn.” Bôûi vì boán duyeân cho neân goïi laø baát thieän: 1. Töï taùnh. 2. Töông öng. 3. Ñaúng khôûi. 4. Thaéng nghóa. Baát thieän thuoäc töï taùnh, coù ngöôøi noùi laø khoâng coù taøm-khoâng coù quyù, bôûi vì taâm baát thieän bao truøm moïi nôi, luoân luoân baát thieän. Coù ngöôøi noùi laø ba caên baát thieän, bôûi vì coù ñuû naêm nghóa. Baát thieän thuoäc töông öng, ñoù laø taâm-taâm sôû phaùp töông öng vôùi baát thieän. Baát thieän thuoäc ñaúng khôûi, ñoù laø do baát thieän maø phaùt khôûi nghieäp thaân-ngöõ, taâm khoâng töông öng vôùi haønh. Baát thieän thuoäc thaéng nghóa, ñoù laø sinh töû khoâng an oån, cho neân goïi laø baát thieän. Luaän giaû Phaân Bieät ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Baát thieän thuoäc töï taùnh, ñoù laø si. Baát thieän thuoäc töông öng, ñoù laø thöùc töông öng vôùi baát thieän. Baát thieän thuoäc ñaúng khôûi, ñoù laø do baát thieän maø phaùt khôûi nghieäp thaân-ngöõ. Baát thieän thuoäc thaéng nghóa, ñoù laø sinh töû.” Hieáp Toân giaû noùi: “Neáu phaùp laø töï taùnh taùc yù nhö lyù, töông öng taùc yù nhö lyù, ñaúng khôûi taùc yù nhö lyù, quaû Ñaúng löu- quaû Ly heä cuûa taùc yù nhö lyù, ñoù laø thieän. Neáu phaùp laø töï taùnh taùc yù khoâng nhö lyù, töông öng taùc yù khoâng nhö lyù, ñaúng khôûi taùc yù khoâng nhö lyù, quaû Ñaúng löu cuûa taùc yù khoâng nhö lyù, ñoù laø baát thieän. Ngöôïc laïi vôùi hai loaïi naøy thì ñoù laø voâ kyù.” Nhö taùc yù nhö lyù vaø taùc yù khoâng nhö lyù, taøm quyù vaø khoâng coù taøm- khoâng coù quyù, ba caên thieän vaø ba caên baát thieän, naêm caên nhö Tín… vaø naêm Caùi, cuõng nhö vaäy. Luaän Taäp Dò Moân noùi: “Vì sao goïi laø thieän? Ñaùp: Coù quaû ñaùng yeâu, quaû ñaùng vui, quaû vöøa yù, quaû haøi loøng, quaû ñaùng yeâu thích, thì goïi laø thieän. Ñaây laø noùi veà quaû Ñaúng löu. Laïi nöõa, coù dò thuïc ñaùng yeâu, dò thuïc ñaùng vui, dò thuïc vöøa yù, dò thuïc haøi loøng, dò thuïc ñaùng yeâu thích, thì goïi laø thieän. Ñaây laø noùi veà quaû Dò thuïc. Ngöôïc laïi vôùi loaïi naøy thì goïi laø baát thieän.” Ngöôïc laïi vôùi hai loaïi naøy thì goïi laø voâ

kyù. Nghóa coøn laïi nhö phaåm thöù nhaát trong chöông Kieát Uaån noùi roäng. Hai möôi hai caên naøy, maáy loaïi coù dò thuïc? Cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì caàn phaûi ngaên chaën toâng chæ cuûa ngöôøi khaùc ñeå hieån

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 144 805

baøy nghóa lyù cuûa mình. Ñoù laø phaùi Thí Duï noùi raèng: “Rôøi xa Tö khoâng coù nhaân Dò thuïc, rôøi xa Thoï khoâng coù quaû Dò thuïc.” Vì ngaên chaën caùch noùi aáy, hieån baøy veà nhaân Dò thuïc vaø quaû Dò thuïc ñeàu bao goàm naêm Uaån. AÅm Quang Boä noùi raèng: “Caùc nhaân Dò thuïc, luùc dò thuïc chöa sinh khôûi thì nhaân aáy coù Theå, dò thuïc sinh khôûi roài thì nhaân aáy lieàn maát, nhö maàm non chöa sinh ra thì haït gioáng haõy coøn coù Theå, maàm non ñaõ sinh ra roài thì Theå cuûa haït gioáng seõ khoâng coù.” Caàn phaûi ngaên chaën yù aáy ñeå hieån baøy veà nhaân luoân luoân coù. Laïi coù ngoaïi ñaïo chaáp laø nghieäp thieän aùc khoâng coù quaû Dò thuïc. Cuõng ngaên chaën yù ñoù ñeå hieån baøy veà nghieäp thieän aùc coù quaû Dò thuïc, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Hai möôi hai caên naøy, maáy loaïi coù dò thuïc, maáy loaïi khoâng coù dò thuïc? Ñaùp: Moät loaïi coù dò thuïc, möôøi moät loaïi khoâng coù dò thuïc, möôøi loaïi caàn phaûi phaân bieät. Moät loaïi coù dò thuïc, ñoù laø Öu caên. Möôøi moät loaïi khoâng coù dò thuïc, ñoù laø baûy Saéc caên-Maïng caên vaø ba caên Voâ laäu. Möôøi loaïi caàn phaûi phaân bieät, ñoù laø YÙ caên-boán Thoï vaø naêm caên nhö Tín… Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø YÙ caên, hoaëc coù dò thuïc, hoaëc khoâng coù dò thuïc. Theá naøo laø coù dò thuïc? Ñoù laø YÙ caên höõu laäu thieän-baát thieän. Theá naøo laø khoâng coù dò thuïc? Ñoù laø YÙ caên voâ laäu voâ kyù. Nhö YÙ caên, Laïc caên-Hyû caên-Xaû caên cuõng nhö vaäy. Khoå caên, hoaëc coù dò thuïc, hoaëc khoâng coù dò thuïc. Theá naøo laø coù dò thuïc? Ñoù laø Khoå caên thieän-baát thieän. Theá naøo laø khoâng coù dò thuïc? Ñoù laø Khoå caên voâ kyù. Naêm caên nhö Tín…, hoaëc coù dò thuïc, hoaëc khoâng coù dò thuïc. Theá naøo laø coù dò thuïc? Ñoù laø naêm caên nhö Tín… thuoäc höõu laäu. Theá naøo laø khoâng coù dò thuïc? Ñoù laø naêm caên nhö Tín… thuoäc voâ laäu. Ñaõ phaân bieät veà caùc caên coù dò thuïc…, nay seõ noùi ñeán nghóa cuûa caùc caên coù dò thuïc... Hoûi: Vì sao goïi laø coù dò thuïc…, laø cuøng luùc vôùi dò thuïc cuûa mình cho neân goïi laø coù dò thuïc, hay laø cuøng luùc vôùi dò thuïc khaùc cho neân goïi laø coù dò thuïc? Neáu cuøng luùc vôùi dò thuïc cuûa mình cho neân goïi laø coù dò thuïc, thì taïi sao nhaân vaø quaû khoâng hôïp laïi? Laïi traùi vôùi keä tuïng ñaõ noùi, nhö noùi: Laøm aùc khoâng laäp töùc chín muoài. Neáu cuøng luùc vôùi dò thuïc khaùc cho neân goïi laø coù dò thuïc, thì ñaïo Voâ laäu phaûi goïi laø coù dò thuïc, bôûi vì cuøng luùc vôùi dò thuïc khaùc? Ñaùp: Neân noùi laø cuøng luùc vôùi dò thuïc cuûa mình cho neân goïi laø coù dò thuïc.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 144 806

Hoûi: Taïi sao nhaân vaø quaû khoâng hôïp laïi, coøn traùi vôùi keä tuïng ñaõ noùi? Ñaùp: Coù hai loaïi cuøng luùc: 1. Cuøng luùc coù. 2. Cuøng luùc hôïp laïi. Cuøng luùc coù, nhö coù nhaân-coù quaû, coù sôû duyeân-coù dò thuïc… Cuøng luùc hôïp laïi, nhö

coù Taàm-coù Töù, coù Hyû-coù Taùc yù… Trong naøy döïa vaøo cuøng luùc coù maø soaïn luaän. Nhö cuøng luùc coù-cuøng luùc hôïp laïi, cuøng luùc coù-cuøng luùc khoâng taùch rôøi nhau, cuõng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Coù ba loaïi cuøng luùc: 1. Cuøng luùc xa. 2. Cuøng luùc gaàn. 3. Cuøng luùc xa gaàn. Hai loaïi tröôùc nhö tröôùc ñaõ noùi, cuøng luùc xa gaàn thì nhö höõu laäu-coù tuøy mieân-coù duyeân-coù söï… Trong naøy chæ döïa vaøo cuøng luùc xa maø soaïn luaän. Hoûi: Vì sao goïi laø dò thuïc? Ñaùp: Khaùc loaïi maø chín muoài, cho neân goïi laø dò thuïc. Chín muoài coù hai loaïi: 1. Cuøng loaïi. 2. Khaùc loaïi. Cuøng loaïi chín muoài, ñoù laø quaû Ñaúng löu. Khaùc loaïi chín muoài, ñoù laø quaû Dò thuïc. Phaàn coøn laïi nhö chöông Kieát Uaån noùi roäng. Hai möôi hai caên naøy, maáy loaïi do kieán maø ñoaïn? Cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì caàn phaûi ngaên chaën toâng chæ cuûa ngöôøi khaùc ñeå hieån baøy nghóa lyù cuûa mình. Nhö phaùi Thí Duï noùi: “Khoâng coù ñaïo theá tuïc coù theå ñoaïn phieàn naõo.” Ñaïi ñöùc aáy noùi: “Dò sinh khoâng coù ai ñoaïn döùt tuøy mieân, nhöng coù theå ñieàu phuïc raøng buoäc; cuõng khoâng phaûi laø ñaïo theá tuïc coù nghóa vónh vieãn ñoaïn döùt, bôûi vì trong kinh noùi: Thaùnh Tueä thaáy roõ roài môùi coù theå ñoaïn döùt.” Vì ngaên chaën caùch noùi aáy, ñeå hieån baøy veà ñaïo theá tuïc cuõng coù theå vónh vieãn ñoaïn döùt, caùc loaïi dò sinh cuõng ñoaïn döùt tuøy mieân, bôûi vì trong kinh noùi: “OÁt-ñaït-laïc-ca-aùt-la-ma-töû, ñoaïn boû coõi Duïc, ñoaïn boû coõi Saéc, cho ñeán ñoaïn boû Voâ sôû höõu xöù, sinh ñeán Phi töôûng phi phi töôûng xöù.” Laïi noùi: “Coù ngoaïi ñaïo Tieân coù theå lìa nhieãm coõi duïc…” Nhö vaäy ñeàu ñaõ noùi Thaùnh Tueä thaáy roõ roài môùi coù theå ñoaïn döùt, laø hieån baøy coù theå ñeán cuoái cuøng ñoaïn boû nhieãm cuûa coõi Höõu

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 144 807

Ñaûnh. Hoaëc coù ngöôøi noùi raèng: Caùc ñaïo theá tuïc tuy coù theå vónh vieãn ñoaïn döùt, nhöng laø dò sinh chöù khoâng phaûi laø Thaùnh giaû, bôûi vì khoâng phaûi laø boû ñaïo thuø thaéng maø duøng ñaïo yeáu keùm. Vì ngaên chaën yù ñoù, hieån baøy veà caùc Thaùnh giaû cuõng duøng ñaïo theá tuïc ñeå lìa nhieãm cuûa taùm ñòa. Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Laäp töùc ñoaïn boû chöù khoâng phaûi laø töø töø, bôûi vì luùc Ñònh Kim cang duï hieän roõ ôû tröôùc maét, taát caû phieàn naõo laäp töùc ñoaïn boû. Vì ngaên chaën yù chaáp aáy, hieån baøy nhaát ñònh phaûi töø töø ñoaïn boû, bôûi vì boán quaû Sa-moân töø töø maø ñaït ñöôïc. Coù ngöôøi chaáp: Hieän quaùn chæ coù laäp töùc chöù khoâng phaûi laø töø töø. Vì ngaên chaën caùch noùi aáy ñeå hieån baøy laø töø töø chöù khoâng phaûi laø laäp töùc, vaø ñeå bieåu hieän roõ raøng coù hai boä kieát-hai boä ñoái trò, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Hai möôi hai caên naøy, maáy loaïi do kieán maø ñoaïn, maáy loaïi do tu maø ñoaïn, maáy loaïi khoâng ñoaïn? Ñaùp: Chín loaïi do tu maø ñoaïn, ba loaïi khoâng ñoaïn, möôøi loaïi caàn phaûi phaân bieät. Chín loaïi do tu maø ñoaïn, ñoù laø baûy Saéc caên vaø Maïng caên-Khoå caên. Ba loaïi khoâng ñoaïn, ñoù laø ba caên Voâ laäu. Möôøi loaïi caàn phaûi phaân bieät, ñoù laø YÙ caên-boán Thoï vaø naêm caên nhö Tín… YÙ caên, hoaëc laø do kieán maø ñoaïn, hoaëc laø do tu maø ñoaïn, hoaëc laø khoâng ñoaïn. Theá naøo laø do kieán maø ñoaïn? Ñoù laø YÙ caên cuûa Tuøy tín

haønh-Tuøy phaùp haønh, do Hieän quaùn bieân Nhaãn maø ñoaïn. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø YÙ caên töông öng vôùi taùm möôi taùm tuøy mieân do kieán maø ñoaïn. Theá naøo laø do tu maø ñoaïn? Ñoù laø YÙ caên cuûa Hoïc thaáy daáu tích do tu maø ñoaïn. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø YÙ caên töông öng vôùi möôøi tuøy mieân do tu maø ñoaïn, vaø YÙ caên höõu laäu khoâng nhieãm oâ. Theá naøo laø khoâng ñoaïn? Ñoù laø YÙ caên voâ laäu. Nhö YÙ caên, Xaû caên cuõng nhö vaäy. Laïc caên, hoaëc laø do kieán maø ñoaïn, hoaëc laø do tu maø ñoaïn, hoaëc laø khoâng ñoaïn. Theá naøo laø do kieán maø ñoaïn? Ñoù laø Laïc caên cuûa Tuøy tín haønh-Tuøy phaùp haønh, do Hieän quaùn bieân Nhaãn maø ñoaïn. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø Laïc caên töông öng vôùi hai möôi taùm tuøy mieân do kieán maø ñoaïn, töùc laø Laïc caên do kieán maø ñoaïn thuoäc Tónh löï thöù ba. Theá naøo laø do tu maø ñoaïn? Ñoù laø Laïc caên cuûa Hoïc thaáy daáu tích do tu maø ñoaïn. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø Laïc caên töông öng vôùi naêm tuøy mieân do tu maø ñoaïn, vaø Laïc caên höõu laäu khoâng nhieãm oâ. Naêm tuøy mieân, ñoù laø Tham-Voâ minh cuûa coõi Duïc, Tham-Maïn-Voâ minh cuûa coõi Saéc. Theá naøo laø khoâng ñoaïn? Ñoù laø Laïc caên voâ laäu.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 144 808

Hyû caên, hoaëc laø do kieán maø ñoaïn, hoaëc laø do tu maø ñoaïn, hoaëc laø khoâng ñoaïn. Theá naøo laø do kieán maø ñoaïn? Ñoù laø Hyû caên cuûa Tuøy tín haønh-Tuøy phaùp haønh, do Hieän quaùn bieân Nhaãn maø ñoaïn. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø Hyû caên töông öng vôùi naêm möôi hai tuøy mieân do kieán maø ñoaïn. Naêm möôi hai tuøy mieân, ñoù laø hai möôi boán loaïi cuûa coõi Duïc, tröø ra taùm loaïi thuoäc Saân-Nghi, hai möôi taùm loaïi cuûa coõi Saéc. Theá naøo laø do tu maø ñoaïn? Ñoù laø Hyû caên cuûa Hoïc thaáy daáu tích do tu maø ñoaïn. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø Hyû caên töông öng vôùi saùu tuøy mieân do tu maø ñoaïn, vaø Hyû caên höõu laäu khoâng nhieãm oâ. Saùu tuøy mieân, ñoù laø Tham-Maïn-Voâ minh cuûa coõi Duïc-Saéc. Theá naøo laø khoâng ñoaïn? Ñoù laø Hyû caên voâ laäu. Öu caên, hoaëc laø do kieán maø ñoaïn, hoaëc laø do tu maø ñoaïn. Theá naøo laø do kieán maø ñoaïn? Ñoù laø Öu caên cuûa Tuøy tín haønh-Tuøy phaùp haønh, do Hieän quaùn bieân Nhaãn maø ñoaïn. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø Öu caên töông öng vôùi möôøi saùu tuøy mieân do kieán maø ñoaïn. Möôøi saùu tuøy mieân, ñoù laø Taø kieán-Saân-Nghi-Voâ minh cuûa coõi Duïc ñeàu coù boán. Theá naøo laø do tu maø ñoaïn? Ñoù laø Öu caên cuûa Hoïc thaáy daáu tích do tu maø ñoaïn. Ñieàu naøy laïi laø theá naøo? Ñoù laø Öu caên töông öng vôùi hai tuøy mieân do tu maø ñoaïn, vaø Öu caên khoâng nhieãm oâ. Hai tuøy mieân, ñoù laø Saân-Voâ minh cuûa coõi Duïc. Naêm caên nhö Tín..., hoaëc laø do tu maø ñoaïn, hoaëc laø khoâng ñoaïn. Theá naøo laø do tu maø ñoaïn? Ñoù laø naêm caên nhö Tín... thuoäc höõu laäu. Theá naøo laø khoâng ñoaïn? Ñoù laø naêm caên nhö Tín... thuoäc voâ laäu. Ñaõ phaân bieät veà caùc caên do kieán maø ñoaïn..., nay seõ noùi ñeán nghóa cuûa caùc caên do kieán maø ñoaïn... Hoûi: Theá naøo goïi laø do kieán maø ñoaïn- do tu maø ñoaïn? Ñaùp: Nhö kieán khoâng taùch rôøi tu, tu khoâng taùch rôøi kieán, trong Kieán ñaïo tu Nhö thaät coù theå ñaït ñöôïc, trong Tu ñaïo kieán Nhö thaät coù theå

ñaït ñöôïc, Tueä goïi laø kieán, khoâng phoùng daät goïi laø tu. Hoûi: Trong naøy noùi ñeán phaùp naøo goïi laø Nhö thaät? Ñaùp: YÙ trong naøy noùi coù nhieàu nhanh nhaïy saéc beùn thì goïi laø Nhö thaät, nghóa laø trong Kieán ñaïo thì Tueä nhieàu maø khoâng phoùng daät thì ít, trong Tu ñaïo thì khoâng phoùng daät nhieàu maø Tueä thì ít. Hoaëc laø yù trong naøy noùi bình ñaúng thì goïi laø Nhö thaät, nghóa laø trong Kieán ñaïo tuøy theo coù bao nhieâu Tueä thì coù baáy nhieâu khoâng phoùng daät, trong Tu ñaïo tuøy theo coù bao nhieâu khoâng phoùng daät thì coù baáy nhieâu Tueä. Toân giaû Theá Höõu ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Quaùn xeùt boán Thaùnh

ñeá, ñoaïn tröø caùc phieàn naõo.” Hoûi: Laøm theá naøo ñeå phaân bieät phaùp naøy laø do kieán maø ñoaïn, phaùp naøy laø do tu maø ñoaïn? Ñaùp: Do kieán maø ñoaïn, do kieán maø tröø, do kieán maø thay ñoåi vaø loaïi boû, thì goïi laø do kieán maø ñoaïn. Coù ngöôøi noùi: Do kieán maø ñoaïn cuõng neân noùi laø do tu maø ñoaïn, bôûi vì trong Kieán ñaïo tu Nhö thaät coù theå ñaït ñöôïc. Noùi nhö vaäy thì do kieán maø ñoaïn, do kieán maø tröø, do kieán maø thay ñoåi vaø loaïi boû, goïi laø do kieán maø ñoaïn. Nhö ñaïo ñaõ ñaït ñöôïc, neáu taäp hay laø tu, hay laø tu taäp nhieàu, ñoaïn töøng phaïm vi, ñoaïn coù haïn löôïng, töø töø laøm cho ít laïi, ñeán cuoái cuøng ñoaïn döùt, goïi laø do tu maø ñoaïn. Coù ngöôøi noùi: Do tu maø ñoaïn cuõng neân noùi laø do kieán maø ñoaïn, bôûi vì trong Tu ñaïo kieán Nhö thaät coù theå ñaït ñöôïc. Noùi nhö vaäy thì nhö ñaïo ñaõ ñaït ñöôïc, neáu taäp hay laø tu, hay laø tu taäp nhieàu, ñoaïn töøng phaïm vi, ñoaïn coù haïn löôïng, töø töø laøm cho ít laïi, ñeán cuoái cuøng ñoaïn döùt, goïi laø do tu maø ñoaïn. Hoûi: Ñieàu naøy noùi coù nghóa gì? Ñaùp: Ñaây laø noùi veà Kieán ñaïo, laø ñaïo nhanh nhaïy saéc beùn taïm thôøi hieän roõ ôû tröôùc maét, chín phaåm phieàn naõo trong moät luùc maø ñoaïn; Tu ñaïo laø ñaïo khoâng nhanh nhaïy saéc beùn, thöôøng xuyeân luyeän taäp hieän roõ tröôùc maét, chín phaåm phieàn naõo traûi qua chín thôøi gian maø ñoaïn. Nhö löôõi dao saéc-cuøn cuøng caét moät vaät, löôõi dao saéc vöøa caét lieàn ñöùt, löôõi dao cuøn phaûi caét nhieàu laàn môùi ñöùt. Coù ngöôøi noùi: Neáu phaùp duøng ñaïo taêng maïnh veà Kieán ñeå ñoaïn thì goïi laø do kieán maø ñoaïn, neáu phaùp duøng ñaïo taêng maïnh veà Tu ñeå ñoaïn thì goïi laø do tu maø ñoaïn. Coù ngöôøi noùi: Neáu phaùp duøng ñaïo cuûa hai töôùng ñeå ñoaïn thì goïi laø do kieán maø ñoaïn. Hai töôùng, ñoù laø töôùng cuûa Kieán vaø töôùng cuûa Tueä. Neáu phaùp duøng ñaïo cuûa ba töôùng ñeå ñoaïn thì goïi laø do tu maø ñoaïn. Ba töôùng, ñoù laø töôùng cuûa Trí-Kieán vaø Tueä. Coù ngöôøi noùi: Neáu phaùp duøng ñaïo cuûa boán töôùng ñeå ñoaïn thì goïi laø do kieán maø ñoaïn. Boán töôùng, ñoù laø töôùng cuûa Nhaõn-Minh-Giaùc vaø Tueä. Neáu phaùp duøng ñaïo cuûa naêm töôùng ñeå ñoaïn thì goïi laø do tu maø ñoaïn. Naêm töôùng, ñoù laø töôùng cuûa Nhaõn-Trí- Minh-Giaùc vaø Tueä. Coù ngöôøi noùi: Neáu phaùp do Nhaãn maø ñoaïn thì goïi laø do kieán maø ñoaïn, neáu phaùp do Trí maø ñoaïn thì goïi laø do tu maø ñoaïn. Phaàn coøn laïi noùi roäng ra nhö phaåm thöù nhaát trong chöông Kieát Uaån.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.